

Uitvallen naar andere honden

een veel voorkomend probleem

Een groot gedeelte van mijn gedragsconsulten gaat over uitvallen naar andere honden. Veel hondeneigenaren kampen met dit probleem. Ze zijn vaak van mening dat ze een lieve en sociale hond hebben en begrijpen niet goed waarom hun hond dit gedrag vertoont. Het zou toch leuk moeten zijn om andere honden te ontmoeten?

Iedereen in de directe omgeving heeft wel een kant en klare oplossing voor de uitvallende hond. De oplossingen die worden aangereikt zijn zo verschillend, dat je eigenlijk niet meer goed weet wat te doen. Dan probeer je als eigenaar van alles een beetje en ben je al snel het spoor bijster. Zal je hond nog begrijpen wat je eigenlijk duidelijk wil maken?

Uitvallen is een agressieve gedraging waarbij de hond met een open bek een snelle maar geen doeltreffende hapbeweging maakt naar de andere hond, zonder daadwerkelijk te bijten. De hond verplaatst zich hierbij meer dan één stapbeweging richting de andere hond. Veelal zijn er voor het uitvallen ook andere agressie gedragingen te zien: fixeren, verstarren, gromblaffen, grommen, lip optrekken, tanden (en kiezen) laten zien, korte blaf en/of happen.

Het is van belang om eerst op een rijtje te krijgen wat de hond precies doet (welke gedragingen en lichaamstaal de hond vertoont). En ook belangrijk; naar wie vertoont de hond dit gedrag? Is het naar alle honden of alleen naar een bepaald type hond? Geslacht, kleur, grootte, type vacht? Of heeft het te maken met de houding en het gedrag of het karakter van de andere hond?

Het is daarnaast belangrijk om te kijken wanneer en in welke situatie vindt het uitvallen plaats vindt. Als het wat, waar, wie en wanneer is geïnventariseerd, blijft het waarom van het uitvalgedrag nog over. Voordat een advies op maat gegeven kan worden, moet deze informatie achterhaald worden.

In dit artikel zal ik de oorzaken die mogelijk een rol spelen bij uitvallen naar andere honden verduidelijken (het waarom). Tevens zal ik in gaan op hetgeen je kan doen tot het moment dat een professioneel gedragstherapeut je een advies op maat komt geven.

Lichamelijke oorzaken

Heeft de betreffende hond pijn, of ander lichamelijk ongemak zoals ziekte, of jeuk? Dan kan hij proberen om de andere hond op afstand te houden door alvast te reageren voordat hij pijn krijgt of nog meer pijn ervaart door de aanrakingen van de andere hond. Ziet of hoort de hond slecht? Dan kan de hond vanuit een schrikreactie uitvallen naar de andere hond omdat hij de andere hond niet 'aan zag komen'.

Een andere mogelijkheid is dat hormonen een rol spelen in het ontwikkelen van het gedrag. Van belang is dan om na te gaan wanneer dit gedrag is ontstaan. Is dit gedrag ontstaan in de periode dat de hond geslachtsrijp is geworden? In deze periode wordt de geurbeleving veel belangrijker en wordt de wereld buiten nog interessanter door al die geuren. De geur, ontlasting en haren van een andere hond kunnen veel informatie geven over die specifieke hond. Dit kan invloed hebben op het gedrag van je hond naar die andere hond of naar meerdere honden.

Erfelijke factoren

Het is mogelijk dat agressie een erfelijke factor kent. Vertonen broers en zussen uit hetzelfde nest hetzelfde probleemgedrag? Hoe is dat gedrag bij de ouders? Het kan zelfs zijn dat agressie in de foklijn terug te vinden is. Het gedrag kan ook rasgebonden zijn. Bij bepaalde rassen komt agressie naar andere honden vaker voor dan bij andere rassen. Er zijn ook rassen die juist gemiddeld vaker sociaal gedrag vertonen naar soortgenoten, maar er zijn ook rassen die niet gericht zijn op contact soortgenoten. En zelfs rassen die ooit gefokt zijn om agressie te vertonen naar andere honden. Deze genetische aanleg heeft invloed op het resultaat wat behaald kan worden.

Karakter

In een nest honden zijn niet alle honden hetzelfde qua karakter. Als het rashonden zijn, zie je over het algemeen de rasgebonden eigenschappen terug. Maar elke pup ontwikkelt zijn eigen karakter. Het persoonlijke karakter van de hond kan bepalen hoe hij reageert in (sociale) situaties. De ene hond wil het liefst het contact vermijden en de andere reageert actief door juist op de andere hond af gaan. De voorkeursstrategie van de hond en de leerervaringen bepalen dan de verdere ontwikkeling van het gedrag naar andere honden.

Als de hond rennend en luid blaffend op andere honden af gaat, kan het bedreigend zijn voor de andere hond. De andere hond kan uitvallen als hij het drukke en directe contact niet wenst. Hier leert jouw hond ook van en jouw hond kan vervolgens naar andere honden toe rennen (dit is zijn natuurlijke strategie) en vervolgens ook uitvallen. Als dit werkt zal je hond in toenemende mate dit gedrag inzetten.

Onvoldoende socialisatie

De eerste weken na de geboorte zijn van groot belang voor de verdere ontwikkeling van het gedrag van de pup. Hetgeen de pup in deze periode meemaakt en als positief ervaart kan ervoor zorgen dat hij deze voorwerpen, geluiden, andere honden, mensen e.d. als normaal en zelfs positief gaat ervaren. Deze zaken zijn dan min of meer vastgelegd op het printplaatje van de hond. Van belang is om de pup met andere type honden contact te laten maken op een positieve manier.

Als de hond in deze gevoelige periode niet is blootgesteld aan andere honden, kan hij angst ontwikkelen voor andere honden. Als de hond zich bedreigd voelt door de andere honden kan hij agressie in gaan zetten. We noemen dit angstagressie: agressief reageren op andere honden met als oorzaak angst. In eerste instantie wil de hond aangeven geen contact te willen met de andere honden. Als de hond niet kan vluchten kan hij overgaan tot grommen, gromblaffen, tanden laten zien, uitvallen en uiteindelijk misschien bijten. Je ziet bij deze honden een (half) lage houding en over het algemeen ook stresssignalen.

Invloed van de eigenaar (conditionering)

Wij (eigenaren) hebben grote invloed op het gedrag van onze viervoeter. Bewust en onbewust geven we allerlei signalen af waar de hond op kan gaan reageren, deze aangeleerde associaties noemen we conditionering. Stel dat je aan het wandelen bent met je hond aan de riem en je komt een andere eigenaar en hond tegen. Wat doe je? De hond naar de andere kant van je sturen? De riem strak houden? Commando's geven? Een ruk aan de riem geven? De hond los laten? Boos worden? Al deze gedragingen van de eigenaar kunnen invloed hebben op de reactie van jouw hond. Als je de hond naar de andere kant stuurt, de riem strak houdt en "nee, niet doen" zegt, kan de hond dit

ervaren als extra spanning tijdens het ontmoeten van een andere hond en dit interpreteren als: “er is iets aan de hand met die hond en ik zal maar vast reageren”. Spanning in de eigenaar en spanning op de riem kan ook voor spanning bij je hond zorgen.

Bovendien kan de hond op zo'n moment zijn eigen natuurlijke gedragingen niet laten zien, hij moet immers naast de eigenaar meelopen. Gewenste sociale gedragingen van je hond zijn bijvoorbeeld weglopen uit de situatie, ruimte maken, wegdraaien van het lijf, in de graskant gaan snuffelen, stil gaan staan. Honden communiceren voornamelijk via lichaamstaal met elkaar. Al deze gedragingen zeggen iets over de intentie van deze hond naar de andere hond. Aan de riem is kan het lastig zijn om op een ontspannen manier gewenst sociaal gedrag te vertonen.

Bij het op straat tegenkomen van andere honden vinden wij mensen het normaal om elkaar op een stoep te passeren. Maar vinden honden dit normaal? Als honden elkaar ontmoeten maken ze vaak een boog om elkaar heen, ruiken even aan het achterlijf en daarna kan er verdere interactie ontstaan of beslissen ze om afstand van elkaar te nemen. Het recht op elkaar af lopen kan voor honden confronterend zijn. Als de hond in de verte de andere hond ziet aankomen en ze komen steeds dichterbij elkaar, zijn ze al met elkaar aan het communiceren via lichaamstaal. Wij mensen zien dit vaak over het hoofd. Omdat wij die signalen missen, reageren we niet op tijd. De volgende gedragingen kunnen zich dan snel opvolgen: aanstaren, gromblaffen, grommen, uitvallen en eventueel bijten.

Invloed van de omgeving (conditionering)

Andere honden en hun eigenaren hebben ook invloed op het gedrag van onze hond.

De andere hond geeft met zijn houding en gedragingen aan of hij contact wil of juist niet. De andere hond kan bijvoorbeeld een hoge houding aannemen en fixeren. Fixeren (aanstaren) is dreiggedrag. De andere hond waarschuwt jouw hond: “als je dichtbij komt, kan het zijn dat ik agressief reageer”.

Een ander voorbeeld: mensen vinden het geregeld belangrijk dat honden met elkaar spelen. Dus laten ze zoveel mogelijk honden met elkaar ravotten. Maar als jouw hond pijn ervaart tijdens het spel omdat jouw hond overrompelt wordt door ruw spel, kan dit een negatieve ervaring zijn. Stel dat dit een aantal keren gebeurt, dan vindt jouw hond de andere honden niet zo leuk meer. Wellicht zal jouw hond dan de volgende keer uitvallen naar de andere hond (die erop lijkt). Als de andere hond hierdoor afstand neemt, is dit direct een leerervaring voor jouw hond: de volgende keer ga ik weer uitvallen, want dan heb ik in ieder geval geen pijn door die hond!

Traumatische ervaring

Een traumatische ervaring met een andere hond is een ervaring waarbij de hond een ernstige schrikreactie of felle pijn tot gevolg heeft en de hond de eerstvolgende keer met angstgedrag reageert op deze hond, vergelijkbare hond of wellicht alle honden. Denk bijvoorbeeld aan een vechtpartij tussen twee honden, of aangevallen worden door een aantal honden tegelijk. Een traumatische ervaring heeft veel impact op het gedrag van de hond.

Territoriaal gedrag

Territoriale agressie wordt gericht naar leden die niet tot de groep behoren. De agressie wordt ingezet als de vreemde hond (of persoon) zich richt tot een lid van de groep of het terrein

(territorium) nadert. Dezelfde hond kan buitengewoon vriendelijk zijn naar honden en mensen op andere plekken buiten het eigen territorium. De hond kan zijn eigen woonomgeving als territorium beschouwen, maar ook het park waar hij dagelijks wandelt of de straat en buurt waar hij woont. Dit kan dan tot territoriale agressie leiden in die omgeving waar meerdere honden worden uitgelaten.

Advies op maat bij uitvallende honden

Een gericht plan van aanpak vergroot de kans dat het probleemgedrag wordt opgelost. Van belang is dus om te achterhalen wat de oorzaken zijn van het gedrag van je hond en hoe het gedrag zich heeft ontwikkeld in de loop der tijd. Een deskundige gedragstherapeut kan dit samen met jou in kaart brengen om zo tot een goed plan van aanpak te komen passend bij jou en jouw hond. Het geeft je inzicht in het karakter van je hond en de haalbaarheid van jouw eendoelen.

Eerst zelf nog dingen uitproberen?

Kan ik zelf nog dingen doen voordat de gedragstherapeut een goed advies heeft gegeven? Voorkom het uitvallen naar andere honden. Dit kan je doen door andere honden te ontwijken en meer afstand tussen de honden te houden. Ga geen confrontaties opzoeken om de hond te laten wennen aan andere honden. Zonder goede begeleiding kan dit averechts werken. Als je bang bent dat je hond daadwerkelijk bijt, kan je een muilkorf bij je hond aanleren om dit te voorkomen. Van belang is om de veiligheid van de honden en eigenaren te waarborgen. Bovendien voorkom je hiermee een eventueel gevecht. Zolang er nog niet is gevochten is de prognose een stuk beter voor verbetering van het gedrag. Probeer vast in kaart te brengen welk type honden jouw hond op reageert. Maak eventueel een filmpje van voor, tijdens en na het uitvallen. Neem iemand mee die dat je voor je doet terwijl jij met je hond wandelt. Maar nogmaals: voorkomen is beter dan genezen!

Joke Sauerbreij

Gedragstherapeut voor honden